

**BALÁSSY
FANNI****KEZDEM OTT, HOGY...**

Nem terveztem sosem kamaszoknak írni, egyszerűen megtalált a feladat a sors vagy inkább egy könyvkiadó képében. Az ötlet arra a pillanatra vezethető vissza, amikor a leendő szerkesztőmmel a Pagony Bartók Béla úti boltjában leültünk egy asztalhoz. Úgy léptem be a fotocellás ajtón, hogy meg sem fordult a fejemben, hogy kamaszoknak írjak, és úgy léptem ki onnan, hogy egy leendő ifjúsági regény vázlatait kanyarítottam a fejemben. Az a hang, amelyen megszólal az első regényem, itt volt bennem végig, de korábban nem volt tere, és nem is találtam érdemesnek arra, hogy használjam. Örülök, hogy a Pagony másképp látta.

Szerettem volna olyan könyvet írni, amelyet én is szívesen olvastam volna ezekben a vészterhes időkben; amely magába sűrít minden olyan témát, ami akkoriban engem is foglalkoztatott, ezért igyekeztem felsorakoztatni ezeket a komplexusoktól az önzetlen barátságon, a szülő-gyermek viszonyon, a test viszolyogtató változásain át az első szerelemig, mindezt olyan hangon, amelyre megtanított a gimnáziumban eltöltött négy év: az önirónia nyelvén. Hálás vagyok, hogy a legtöbb visszajelzés kortól – és legnagyobb meglepetésemre meg örömömre – nemtől függetlenül az, hogy magukra ismertek benne az olvasók, meglátták magukat a könyvben felvonultatott szituációkban. A kamaszoknak írást szerintem sokan úgy képzelik, hogy olyankor az ember keresőmotort ragad, szlengszótárat böngész, TikTokot pörget, Redditet olvas, a YouTube-trendinget nézegeti, lajstromba szedi a kurrens témákat, és igyekszik maradéktalanul megfelelni a *kúlság* elvárásainak. Ez általában izzadágszagú szokott lenni, és a tinédzserek kilométerekről kiszagolják. Mert ők is, mint bármelyik felnőtt, középkorú, idős vagy aggastyán olvasó, őszinteséget és hitelességet várnak egy szövegtől, és ők is ugyanúgy önmagukat vagy a helyzetük tükrét keresik a sorok között, mint bárki más. Abban biztos vagyok, hogy nem attól lesz ifjúsági egy szöveg, hogy leírjuk, *zsírkirály* meg *kajakra*, vagy attól, mert tinédzserek a főhősei. De hogy mitől, ezen még hadd gondolkozzam éveket.

Ezalatt pedig empirikus céllal írok tovább, és igyekszem körvonalazni – legfőképp magamban –, hogy mit jelenthet ez a kategória. A következő könyvem most ősszel jelenik meg, egy prózakötet lesz Korbuly Ági mesésen különleges illusztrációival, amelyben a kamaszkortól felnőttkorig ívelő utat próbáljuk bejárni, és számot kívánunk vetni azzal, vajon miért szabadkozunk annyit, miért kérünk kényszeresen mindenért bocsánatot.

Én például kényszeresen szabadkozok magam és mások előtt az „ifjúsági író” terminus technicus miatt. Ugyanis ha az ember fiatal olvasóközönségnek ír, olyankor nem írónak tekintik, hanem ifjúsági írónak. Fontos előtag, előszeretettel odabiggyesztett jelző, határvonal a Parnasszus csúcsa és a lába között. Pedig nincsen író gyermek- és ifjúsági irodalommal foglalkozó író nélkül, mert nem lesznek felnőtt olvasók, ha gyerekkorban nem szeretik meg a könyvek világát, ha nincs, aki megszerettesse velük. Biztosan tudom, hogy én sem azzal foglalkoznék, amivel, ha

nincsen Lázár Ervin, Csukás István, Erich Kästner, Szabó Magda, Lucy Maud Montgomery vagy éppen Leiner Laura. Az egyik legnagyobb dolog talán, amit elérhetnék az életben, ha egyszer az én nevem is szerepelhetne egy ilyen listában.

BÁNKI ÉVA

GYEREKIRODALOM – A GYEREKEKÉ VAGY A FELNŐTTEKÉ?

Gyerekként kevés úgynevezett gyerekirodalmat olvastam. Az ismeretterjesztő könyvek tetszettek (kedvencem volt *A maja papok titkai*), de az akkori gyerek- és kamaszirodalomtól eltántorított az ideologikusságuk. Valahogy úgy képzeltem, az írók fejéhez pisztolyt nyomnak a kiadókban, így kényszerítik őket, hogy közérthető tanulságot biggyessenek a műveikhez.

Ma már nem gondolom így. A gyerekirodalom egyfajta ideologikus irodalom, és olvasói nemcsak gyerekek, hanem anyukák, könyvtárosok, pedagógusok, akiket kicsit riaszt a kortárs magyar irodalom. Nincs bennem lenézés, én is ebből a kispolgári-értelmiségi világból jövök, ezért is tudom, hogy kisvárosi ismerőseim – köztük néhány kedves intelligens, okos barátnőm is – csak gyerekirodalmat olvas. Ha gyerekeknek szánt regényeket írsz, nekik, ezeknek a felnőtt olvasóknak is meg kell felelned. Ők vásárolják meg, ők adják a gyerekek kezébe a könyveket.

A tanulás iránti vágy politikai kurzusoktól függetlenül mélyen gyökerezik az emberekben. És ez épp olyan akceptálható, tiszteletre méltó igény, mint az, hogy valaki szeret posztmodern elbeszéléseket olvasni. Viszont manapság ezt a tanulás iránti vágyat – irodalmilag magas szinten – csak a gyerekirodalom képes kielégíteni. Janne Teller *Semmi* című, szerintem, kiváló ifjúsági regénye ezért is nem arathatott osztatlan sikert: nincs könnyen értelmezhető tanulsága. A tanulságnak ugyanis egyszerűnek, társadalmilag iránymutatónak, közvetlen cselekvésre válthatónak kell lennie. Ez néha persze a realista ábrázolás rovására is megy. (Egy anyuka azért kritizálta például a *Petőfi-vírus* főszereplőjét, mert az azt mondja egy autista kislánynak, „szedd össze magad”. Hiszen mindenki tudja, hogy az autistáknak nem szabad ilyesmit mondani. *Mindenki* tudja... no, igen – de vajon tudja-e egy tizenkét éves kárpátaljai kislány is?)

A konkrét cselekvésre váltható tanulságok miatt a gyerekek nagyon nagy része egyszerűen nem szerepelhet a gyerekirodalomban. Hogyan ábrázoljunk politikailag korrekt módon egy alkoholista családban felnövő, érzelmileg elhanyagolt, agresszív, viselkedészavaros gyereket? Mindannyian tudjuk, rengeteg ilyen gyerek van. Mutasuk be, hogy varázsűtésre megjavulnak? Vagy hogy a környezetük, az iskolatársaik megtanulják tolerálni az agressziót, az alkoholizmust, mint ahogy az autizmust...? Nonszensz. Rengeteg tragikus élethelyzet, gyerekeket nyomasztó probléma egyszerűen meg sem jelenhet egy gyerek- vagy ifjúsági regényben.

A gyerekirodalom, különösen a gyerekeknek szánt költészet nyelvileg sokszor csodálatra méltóan, engem ma is inspirálóan innovatív, emellett dicséretre méltóan nyitott a különféle zsánerműfajok iránt, de értékrendje a politikai divatok ellenére is konzervatív. Olyan tragikus feszültséget nem ábrázolhat, aminek nincs feloldása (vagy nem lehet ezt a feszültséget feloldani egy kis toleranciával vagy egy szerencsés fordulattal). Egy befejezés nem lehet többértelmű, hiszen nem lenne helyes a gyerek olvasókat túlságosan „zavarba hozni”.

Ezért gondolom, hogy én még sokat fogok írni a gyerekekről, de nem a hagyományos gyerekirodalom műfaji keretei között. Nem azt gondolom, hogy „rosszak” a gyerekirodalom korlátai, hanem csak azt, hogy én nehezen tudok ezekhez alkalmazkodni.

Mérhetetlenül érdekel a történelem például, ahogyan amúgy nagyon sok gyereket is. Az indiános, kalózos, felfedező történetektől ma is hevesen dobog a szívem. A gyerekirodalmat alaposabban megismerve azonban van bennem félelem, hogy a most befejezett, a portugál felfedezések történetét bemutató *Navigátor* c. könyvemet gyerekkönyvnek nevezem. Noha a *Navigátor* kalandvagyó kamasz fiúkról szól, és – nagyon remélem – kalandvagyó kamasz fiúk is el fogják olvasni, én inkább történelmi regénynek nevezném. Ugyanis nincs benne arról szó, hogy mai kamaszok *varázsütésre* ott találják magukat a 15. századi Lisszabonban vagy Tengerész Henrik udvarában. A történelem szakon eltöltött évek után ugyanis én képtelen vagyok elhinni, hogy egyes korok között ilyen könnyen megteremthető az átjárás – vagy hogy mi akár csak egyetlen napig életben maradhatnánk a 15. században. Nemhogy egy karavella fedélzetén, hanem csak a lisszaboni kikötőben.

Sokszor játszom a történelemmel, más műveimben is, de a történelmet tulajdonképpen nem tekintem *játéknak*. És politikailag káros játéknak tartom azt sugalmazni, hogy egy régebbi kor vagy egy másféle kultúra a miénktől csak külsőségekben különbözik. Emellett én nem is tudok, nem is tudnék semmiféle tanulsággal szolgálni. Hogyan szolgálhatnék tanulsággal? Én magam sem tudom eldönteni, hogy a globalizmus (és az ehhez vezető, az ezt megteremtő nyugati felfedezések) jó/rossz, káros/hasznos vagy épp elítélendő/helyeslendő dolgok-e. *Megfelelő válasz aláhúzendő*. Én inkább azt szeretném sugalmazni, ezek mind nagyon bonyolult kérdések. Hogy nem is olyan egyszerű állást foglalni.

Nagyon szeretek gyerekekről írni, nagyon szeretnék (kis)kamaszoknak mesélni, de nem tartom magam gyerekkönyvszerzőnek. Az én eszményem az az irodalom, amit a kamaszok is elolvasnak, de a felnőttek is elgondolkodtatónak tartanak. Amiben több a kérdés, mint a válasz.

BOLDOG ZOLTÁN

A SZEGÉNYSÉG GAZDAG HOLDUDVARA

Soha nem akartam gyerekverseket írni, de apaként és tanárként pedagógiai-fogasztói igényem támadt rá. Az egyik nyári szünetben, amikor még tanári hivatásomból adódóan saját gyerekeimmel töltöttem ezt az időszakot, a szegénységről kérdezgetett az akkor hét éves Anna lányom. Mi szegények vagyunk? Mitől lesz

valaki olyan? – sorjázta a kérdések, és a magam módján válaszoltam is rá. A téma az öt éves Julcsi figyelmét is megragadta, és ez onnantól napi szintű beszédtema lett. Ekkor kértem a feleségem segítségét, hogy ajánljon olyan könyveket, amelyek ezt a problémát helyezik a középpontba. Gondolkodott rajta, de nem tudott konkrétabbat mondani a *Szegény Dzsoni és Árnikánál*. Hiába kutakodtam tovább, nem találtam olyan írásokat, amelyek a minket körülvevő szegénységre reflektálnának irodalmi szinten. Így aztán írtam néhányat.

A *Hagyma és levendula* első darabjainak megszületéséhez szükség volt egy hatalmas csúsztatásra. Azt mondtam a gyerekeimnek, hogy egy költő barátom éppen a szegénységről ír verseket, és nagyon érdekelné őt a véleményük. Ők repestek az örömtől, hogy egy olyan távoli, misztikus figura, mint amilyen a Kiss Ottó bácsi vagy a Szabó T. Anna néni, elküldi nekik az alkotásait. Így aztán elkezdődtek a július kánikulával átítatott délutánjai a felolvasások.

A lányaim kíméletlenek voltak a költő barátommal, akinek a személye mögül azért nem szerettem volna előbújni, mert a gyerekeim nehezen függetlenítték volna tőlem mint apától az írásaimat. Félő lett volna, hogy a gyakran profi olvasókra is jellemző kíváncsiszkodásba kezdenek: ezt miért írtad; mire gondoltál, amikor ezt írtad; ezt hogyan értetted? Szerettem volna személyemmel távolabb maradni ettől a helyzettől, hogy tényleg a versekre és főként a bennük megjelenő problémákra tudjunk koncentrálni. Ez egészen a téma kifulladásáig sikerült is.

Napi kettő-öt versről tudtunk beszélgetni a csillárventilátor hűsítő áramlata alatt, és itt értek az első nagy meglepetések. Az első és legfontosabb az volt, hogy a gyerekek nem oda helyezik a hangsúlyt, ahová az alkotó szánja. Ez a felnőttek vonatkozásában nem lenne olyan meglepő, de amikor a gyerek szeme előtt egy világ születik, annak minden eleme felkelti a kíváncsiságát. A szomszéd néni mikor lett nyugdíjas? Mama mikor megy nyugdíjba? Mivel utaztunk, amikor még nem volt autónk? A nyár – légkeverés ellenére is – fullasztó melegébe ilyen és ezekhez hasonló kérdések hasítottak bele. Hamarosan rájöttem, hogy nekem is szükségem van jó kérdésekre, hogy legalább hasonlóan működjenek a versek, mint ahogy én szeretném. Hiszen nekem komoly céljaim voltak velük: a szegénységről szerettem volna beszélni. Tehát nemcsak álruhás, személyiséglopástól terhelt alkotóként, hanem az apába oltott pedagógusként is ki kellett dolgoznom a felvezetés és a beszélgetés módszertanát. Ebbe néhány nap alatt beletanultam.

A felolvasások során egymás után kerültek felszínre olyan kérdések, amelyek a szegénységhez kapcsolódnak: az iskolai bántalmazás, a tanító néni szerepe a gyermek önértékelésének alakításában, a hit, a családon belüli kommunikáció, a digitális oktatás időszaka és még számos más kérdés a hétköznapi világából. A szegénység holdudvara gazdagabb volt, mint vártam, de a gyerekeim nélkül én sem láttam volna belőle ennyit. Ugyanis kérdéseikkel, hozzáfűzéseikkel alakították a ciklus további darabjait. Utána gyakran meglepődve tapasztalták, hogy költő barátom éppen arról írt, amiről mi is beszélgettünk korábban.

A másik fontos tapasztalat, hogy a gyerek kíméletlenül megmondja, ha valami nem érthető, félresikerült. Apa, én ezt nem értem. Én sem. Hangzott el többször lányaimtól. Én pedig ekkor kicsit összehúztam magam, és megígértem, ezt feltétlenül jelzem a költőnek. Ő pedig néhány napon belül szorgalmasan javította a verset, és tett egy újabb próbát vele. Ilyen érthetetlen kifejezés volt kezdetben a kötet első versében szereplő pénznyújtó fal, amely az ATM metaforája szeretett volna lenni, és nekem azzá is vált, de nekik ennél több segítség, körülírás kellett hozzá. Jelentős átalakítások után már náluk is üzemelt az ATM-metafora.

A lányaimmal folytatott „szakmai” beszélgetések miatt már az elején tudtam, hogy jó döntés volt a svéd típusú gyerekversek beszédmódját választani. Az egyes darabokban megszólaló kislány gondolatait nem lehet rímekbe, kötött formákba szuszakolni, mert akkor elveszítenék hitelességüket, modorossá válnának. Ráadásul a súlyos témákhoz nem is illenek a csilingelések, a díszítettség. A nyelv természetes ritmusa, a gyermeki beszéd kép- és gondolatalkotó folyamata lett a vezérfonal a felező nyolcas helyett. Ez indokolta az egyes szám első személyű megszólalást is, hiszen az együtt gondolkodás során láttam, hogyan mélyít el egy témát a gyermek, és ezt a sémát sikerült ellesni tőlük.

A beszélgetések során jöttem rá, hogy a kéziratnak a gyerekeim az első szerkesztői, akik öt- és hétévesen talán az ország legfiatalabb ilyen foglalkozású szakemberei. Ráadásul nem egyszerű olvasó-, hanem alkotószerkesztők is egyben, magyarul: szerzőtársak.

Nyár végére összeállt az anyag, és ahogy láttam, működött is. Még a feleségem is azt mondta rá, hogy ez kiválóan sikerült, ki kellene adni. Tudni kell róla, hogy ő nálam sokkal járatosabb a gyerekkönyvszakmában, egy ideig az ország egyik legjobb ítsze volt ezen a téren. Addig-addig bátorított, hogy elküldtem két nagyobb kiadónak a korpuszt és egy rezümét. Az egyikük azt válaszolta, hogy nagyon tetszenek neki a versek, de a szegénység témája túl kockázatos számukra, ezért azt javasolják, vidámabb, más témájú líra is kerülhetne bele. A kiadó véleménye magyarázatul szolgálhat arra, miért nem találtam a szegénységgel kapcsolatos irodalmi segédanyagot a piacon. A másik műhely azt válaszolta, hogy nekik erre nincs kapacitásuk. Így aztán látszólag pófára estem, és néhány hónappal később panaszkodtam egyet erről a közösségi oldalon, ráadásul azon apropóból, hogy az Eső közölt pár verset a kéziratból. Ekkor szólított meg Fűzfá Balázs barátom és akkor még tanár kollégám (azóta már mindketten pályaelhagyók lettünk), hogy küldjem át neki az anyagot, nagyon kíváncsi rá. Néhány tanítványom és ismerősöm szintén ezt kérte.

Pár nap múlva lelkes, engem is felvillanyozó e-mailt kaptam tőle. Van egy ötletem! – ezzel kezdte. És amikor ő így indít, akkor abból elég nagyszabású események szoktak kerekedni (mint például egykor *A tizenkét legszebb magyar vers* programsorozat). Akkor mesélte el, hogy ő mint a Savaria University Press vezetője az Igazgyöngy Alapítványt keresné meg a versekkel, hogy az ott tanuló művészeti iskolás gyerekek rajzai illusztrálják a kötetet. Ez még kíváncsibbá tett, és amikor először elküldte a gyerekrajzokat, na, az kegyelmi állapot volt: szöveg és kép tökéletes egymásra találása. Az Igazgyöngy Alapítvány olyan érzékenységgel válogatott a korábbi művészeti órák anyagából, mintha az illusztrációk egy az egyben a versekhez készültek volna. Hirtelen lett a két gyerekemen kívül huszonhárom új szerzőtársam, és összeállt egy olyan kiadvány, amely önmagában is szép, öröm kézbe venni, lapozgatni. Ez nagyon kellett a benne található nehéz témák ellensúlyozására.

A magyar könyvkiadás legnehezebb ügye a terjesztés, mert iszonyatos összeget emészt fel, és általában kisebb kiadók könyvei a polcok mélyére kerülnek. A *Hagyma és levendula* egy független online webáruházban kapható, de a legnagyobb mennyiséget a közösségi oldal és a Magyar Posta Zrt. közreműködésével juttattam el az olvasókhoz, akik többségében az ismerőseim. De az érdeklődők között akadt nagymama, aki elmondása szerint jó sorban élő unokáinak szánta a könyvet, de előfordult, hogy felnőttek rendelték meg saját maguknak, miután olvastak egy-egy digitálisan megosztott darabot. Az pedig tagadhatatlan, hogy egy szerzőnek (vagy adott esetben: huszonhatnak) az ismeretlen olvasók visszajelzései szerzik a legnagyobb örömet. És ezekből van bőven.

KISS OTTÓ

ZÁRT KÖRŰ ÉVTIZEDEK

A Csillagszedő Máriótól az Ég Boltig

Ahhoz, hogy az *Ég Bolt* keletkezéstörténetéről érdemben tudjak beszélni, vissza kell mennem az időben az 1980-as évek közepéig, a *Csillagszedő Márió* keletkezési idejéig.

Van úgy, hogy az ember nem tudja, miért ír meg egy-egy verset, nincs vele különösebb célja, csak írja. Sőt, azt hiszem, jó esetben ez csakis így működik. Aztán – megint csak jó esetben – egyszer csak összeáll azokból az egy-egy versekből egy működőképes kötet. Először a szerző fejében, aztán a gyakorlatban is. Én legalábbis így jártam a *Csillagszedő Márióval*, és így jártam közel négy évtized múltán az *Ég Bolt*tal is – amennyiben persze ez a kötet is működőképes.

Utóbbiról majd később, először lássuk a *Csillagszedő Máriót*, illetve azt a néhány más könyvet, ami elvezetett az *Ég Bolt*ig.

Ahogy abban az időben a magukat többre hivatottnak képzelő humán beállítottságú ifjaktól illett, én is költő szerettem volna lenni már tizenhét évesen. Ennek megfelelően írtam is a néha jobb, de többnyire gyengébb, felnőtteknek szóló költeményeimet. Először kötött formákban, aztán egyre inkább félszabad, lazított versekben. Négy-öt évnyi próbálkozás után, amikor már rövidebb-hosszabb novel-lákkal is kísérleteztem, valahogy összeért bennem a líra és a próza, ugyanakkor, ezzel párhuzamosan, a felnőttkor határán billegve elő-előjött belőlem a gyerek is, és ez az egész így együtt rövid, egyes szám első személyű szabad gyerekverseket eredményezett. Kezdetben csak lapszélekre jegyzeteltem sorokat, gondolatföredékeket, aztán amikor ezek a kis versikék mintegy varázsűtésre fiktív családtörténété kezdtek összeállni a fejemben, egyre tudatosabban építettem tovább a kezdeményeket. Akkorra ugyanis már világossá vált bennem a koncepció: egy szabad gyerekversekből álló családrege.

Ahhoz, hogy a szándékom egyértelmű legyen, elhagytam a verscímeket, és a külön lapokra gépelt verseket a nagyszoba szőnyegén addig rakosgattam egymás mellé, míg az anyag olyan állapotba nem került, hogy az epikus szál is jól láthatóvá vált.

S hogy a szerző és a lírai én között határozott disztinkció legyen, úgy döntöttem, az egészet egy kislánnyal meséltetem el. Bár a családban semmi szokatlan nem történik, hisz sajnos az unokáknak csak nagyon ritka esetben nem kell szembesülniük a nagyszülő elvesztésével, és persze a válás is igen gyakori volt már abban az időben is, minden második családot érintett, azt gondoltam, ilyen szempontból is szerencsés a narrátorválasztás, hisz a lányokat hajlamosak vagyunk érzékenyebbnek tételezni a fiúknál, ezért a történetekre való rezonálása is hitelesebb lehet.

A kiadás legcsekélyebb esélye nélkül tettem mindezt, elég volt az öröm, hogy sikerült létrehoznom valami újat, olyat, ami még nem volt, vagy legalábbis nem tudtam róla.

A rendszerváltás után, a kilencvenes évek második felében aztán az újrainduló Tevan kiadónál esélyt kaptam a kötet keresztmetszetének bemutatására. Annyira

volt pénz, hogy 1997-ben napvilágot láthatott egy huszonhat versből álló válogatás *Vissza-felé hull a hó* címmel. Szerencsére hamar elfogyott, és nemcsak az olvasók, a szakma is jól fogadta: 2001-ben a címadó vers a 4. osztályos irodalmi olvasókönyvbe került. Nem sokkal ez előtt – a kötet viszonylagos sikerének köszönhetően – más gyerekirodalmi szerzőkkel együtt meghívást kaptam Szigligetre fiatal írók előtt előadni, ahol nemcsak a kötetben megjelent verseket, de a később *Csillagszedő Márió* címen kiadott egész verseskönyv anyagát felolvastam. Janikovszky Éva, aki szintén a meghívott előadók között volt, az est után közölte, hogy az anyagot azonnal vigyem be a Móra Kiadóba. Megkérdezte, hogy van-e már illusztrátorom, mondtam, hogy Paulovkin Boglárkát kértem fel, bár ő „hivatalosan” még nem illusztrált könyvet, de láttam a nyolckeres rajzait az Élet és Irodalomban, és nagyon tetszettek. Ne hülyéskedjek, felelte, kedvenc grafikusa, nemrég a születésnapjára tőle kapott képet a kollégáitól, mert tudták, hogy nagyon szereti. A beszélgetést másnap is folytattuk, míg végül úgy döntött, ő viszi be a kéziratot a kiadóba. Később még a könyvbemutatóra is eljött, pedig akkor már nagyon beteg volt.

Annak ellenére, hogy színes illusztrációkra nem volt pénz, és ezért Boglárkának újra kellett gondolnia a képeket fekete-fehérben, a könyv sikere minden várakozásunkat felülmúlta. A 2000-es évek elejére tehető a hazai gyerekirodalom újjászületése, szerencsénk volt hát, hogy 2002-es megjelenésével a *Csillagszedő Márió* is bekapcsolódhatott ebbe a folyamatba.

A következő szabadverses könyvem, az *Emese almája – Szép Szó Tár* a szintén azokban az években induló Pagony Kiadónál jelent meg. Az epikus szál ugyan megmaradt, de hogy ne legyek unalmas, más rendezőelvet is felvettem mellé: szótárformát használtam, a verscímek a szócikkek lettek, és ezekben a kis költeményekben igyekeztem minden olyan témát körbejárni, ami a gyerekek világában felmerülhet. Úgy gondoltam, ezúttal is a járatlan úton megyek tovább, ti. hogy az újjászülető gyerekirodalomban nem a régi nemzedék jól bevált grafikusaival dolgozom, ennél a kötetnél felkértem hát Baranyai Andrást, aki akkor már illusztrált néhány tankönyvet. A felkérés nem volt ugyan ellenére, de az ő tudása, mint az nem sokkal később egyértelműen ki is derült, ennél jóval több. Ezért szintén szerencsésnek mondható, hogy még ugyanabban az évben, 2006-ban közösen megcsináltuk a *Szerintem mindenki maradjon otthon vasárnap délután* c. igencsak rendhagyó könyvet – annyira rendhagyót, hogy kezdetben a könyveshálózatok forgalmazni sem akarták –, amivel aztán András azonnal be is írta magát a magasan jegyzett grafikusok táborába.

De hogy az ígért nyomvonalon haladjak: a két előző könyv viszonylagosan jó fogadtatása után folytattam a szabad formájú gyerekverskötetek írását (is), egy-egy könyvnél mindig más koncepcióval – meghagyva a verscímeiket és lazábbra engedve az epikus szálát, váltottam kötetről kötetre tematikát: *A nagypapa távcsöve* verseiben (Móra, 2009) a gyerek és a nagyszülők kapcsolatát, a *Ne félj, apa! – Nagy kislánykönyv* (Móra, 2016) esetében az apa-lány viszonyt jártam körbe. Azután, a következő szabadverses könyvnél, a *bátyám öccse* (Pagony, 2020) esetében – megint csak: hogy ne legyek unalmas – már nemcsak a tematika változott,

hisz ez a könyv egy testvérpárról szól, de a versek hossza is. Illetve ami lényegesebb: annyira fókuszba helyeztem a történetmesélést, hogy magam se tudom, a szövegek átbillentek-e a lírából a prózába, vagy csak a határán mozognak.

Mire ezt az utat bejártam, eltelt néhány évtized, ideje volt hát megkeresni a gyökereket.

De ez, csakúgy, mint a *Csillagszedő Máriónál*, az *Ég Bolt* verseinél sem volt tudatos.

Jó pár évig csak írtam őket egymás után, míg egyszer csak összeállt belőlük – szeretném azt hinni – egy működőképes kötet. Először a fejemben, azután a gyakorlatban is. Ismét elhagytam a verscímet, és a külön lapokra nyomtatott darabokat a nagyszoba szőnyegén addig rakosgattam egymás mellé, míg a versikék kötetté nem szerveződtek.

A *Csillagszedő Márió* annak idején nemcsak azért nem jelenhetett meg sokáig, mert ismeretlen név voltam a hazai (gyermek)irodalomban, hanem mert akkor még kényes, tabunak számító témákat dolgozott fel, ráadásul mindezt úgy, hogy a saját mikrovilágát feltérképező kislány a megismerés aktusával párhuzamosan rendszerezi is a frissen birtokolt tudását: az új ismereteket nemegyszer már-már filozofikus megállapításokba tömöríti.

Az *Ég Bolt* verseiből összeálló történetet hasonlóan szántam. Csak itt nem egy óvodás kislány, hanem egy kamasz fiú mesél, és nem a barátságról, a halállal meg a szülei válásával való szembesülésről, hanem az első szerelemről, amelyet esetében egy Anna nevű lány testesít meg, a kényszerű elválásról, illetve a saját betegségéről. Az *Ég Bolt* főhőse ugyanúgy kénytelen feldolgozni ezeket az új tapasztalásokat, mint a *Csillagszedő Márió* kislánya, de a filozofikus megállapítások mellett és helyett ezekben a versekben – mintegy a betegsége hozományaként – a transzcendens világ is megmutatkozik (lásd istenes, istenkereső versek!).

A gyakorlatban még nem, de a fejemben már összeállt a kötet, amikor ismét megkerestem Paulovkin Boglárkát, hogy mit szólna egy újabb könyvhöz, egy hasonlóhoz, mint a *Csillagszedő Márió*. Bár a versek sorrendje akkor még nem volt meg, elküldtem neki a szövegeket, és mivel azonnal rábólintott, elindulhatott az érdemi munka. A sors furcsa játékeként, valamint a Móra Kiadó jóvoltából most, az *Ég Bolt* megjelenésével egy időben lehetőséget kaptunk arra is, hogy a *Csillagszedő Márió*, hasonlóan a korábbi német kiadáshoz és a magyar nyelvű POKET-könyvhöz, immár színesben lásson napvilágot az eredeti kiadójánál is. Valahogy így zárul be a kör, amelynek ugyanazon pontja a kezdet és a vég – így fedi egymást a minden és a semmi.

